

نظر
خواهی

در انتظار مشارکت رای دهندگان

ارزیابی کارشناسان از فضای جامعه
۱۸ روز مانده به انتخابات

فرهاد فخرآبادی
خبرنگار گروه سیاسی

انتخابات دوره چهاردهم ریاست جمهوری قرار است تقریباً یک سال زودتر از موعد مقرر برگزار شود تا تکلیف رئیس قوه مقننه جدید ایران روشن شود. در این میان برگزاری انتخابات همیشه یک موضوع مهم را پیرامون خود به همراه دارد. میزان مشارکت چه میزان خواهد بود و چه تفاوتی با دوره‌های گذشته دارد؟

طی دو انتخابات گذشته، ما شاهد کمترین میزان مشارکت در تاریخ انتخابات‌های ایران بوده‌ایم و حالا در آستانه انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری هستیم و باز هم بحث مشارکت داغ است. پارامترهای تعیین کننده بر میزان مشارکت چیست؟

عوامل را کنار هم قرار می‌دهند تا به این نتیجه برسند که آیا باید مشارکت داشته باشند یا خیر.

ناصر ایمانی: یک بخشی از پارامترها به مسائل کلی فضای کشور از لحاظ مسائل اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی برمی‌گردد. اگر مردم احساس کنند که وضعیت اقتصادی‌شان یک وضعیت مناسبی است، در وضعیت فرهنگی و اجتماعی خیلی نگر (جدال) بین حاکمیت و مردم وجود ندارد و همچنین فهم مشترکی بین حاکمیت و مردم برقرار است؛ در این شرایط به نظر من، ما شاهد مشارکتی بالا خواهیم بود. همچنان که در دوره‌هایی که مشارکت بالا بوده است، ما چنین دوره‌ای را در کشور دیده‌ایم اما الان خیلی ضعیف شده است. من سهم عمده را به این پارامترهایی که گفتم، می‌دهم. در کنار اینها، امید به آینده و اینکه مردم احساس کنند تعیین یک رئیس جمهور و یا نماینده مجلس تاثیری در سرنوشت آنها دارد هم تاثیرگذار است اما اگر احساس کنند با انتخاب این فرد یا آن فرد به عنوان رئیس جمهوری قرار نیست تغییری حاصل شود، ضرورتی نمی‌بینند که مشارکت داشته و در انتخابات شرکت کنند. چون می‌گویند فرقی ندارد خروجی صندوق رای چه کسی باشد. اگر مردم احساس کنند مجموعه حاکمیتی که وجود دارد، خیلی نمی‌تواند مشکلات کشور را حل کند، باز هم میزان مشارکت پایین خواهد آمد. البته ممکن است بگوییم این احساس غلط است اما به هر حال وجود دارد. در کنار این مسائل، البته مسئله اینکه مردم در آن کاندیداها گزینه مطلوب خودشان را هم ببینند، مؤثر خواهد بود. این موضوع را ما رقابت می‌گوییم که هر گروهی از مردم ببیند کاندیدای مطلوب‌شان وجود دارد و در این صورت تحریک می‌شوند که پای صندوق رای بروند.

مشاهده می‌کنند، طبقه متوسط که طبقه جنبش انگیز و آگاهی‌دهنده، باسواد و در مجموع موتور محرک جامعه در زمینه مشارکت اجتماعی است، فروریخته است. از دیدگاه «ویلیام لوید وارنر» جامعه‌شناس مطرح آمریکایی که سال‌ها در زمینه طبقات اجتماعی کار کرده است، می‌توان گفت در ایران طبقه متوسط بالا به طبقه متوسط پایین آمده و طبقه متوسط پایین به طبقه پایین‌تر سقوط کرده است. این سقوط طبقه متوسط هم دو عامل داخلی و بیرونی داشته است. عوامل داخلی همین مسائلی است که در ابتدا گفتم و مسائل بیرونی هم همان بحث رسانه‌های بیگانه است که تاثیر خود را گذاشته است. در کنار این مسائل که پیرامون اقتصاد، معیشت و فساد اشاره کردم، نباید فراموش کرد که فشارهای اجتماعی در نامساعد شدن آب و هوای اجتماعی تاثیر زیادی دارد. مثلاً در همین موضوع حجاب که نزدیک به دو سال است کشور درگیر آن شده، برخوردها و سخت‌گیری‌ها تاثیر خودش را می‌گذارد. نباید فراموش کرد که نیمی از جامعه ما را زنان تشکیل می‌دهند و این زنان حق رای دارند. توجه کنید، مثلاً وقتی به خاطر نوع پوشش یا دختری در خیابان برخورد تندی صورت می‌گیرد، این دختر از خیابان به خانه می‌رود و ممکن است پدر و مادر او هم تحت تاثیر برخوردی قرار بگیرند که با فرزندشان انجام شده است. این موضوع هم یکی از مواردی است که در آب و هوای اجتماعی باید به آن توجه کرد که شما نمی‌توانید بخشی از جامعه خود را که اتفاقاً بخش مهم و تاثیرگذاری هم هستند، نادیده بگیرید. در کنار این مسائل، نباید فراموش کرد که جامعه حافظه دارد و به موقع از حافظه خود استفاده می‌کند. این حافظه جامعه است که به مردم نهیب می‌زند و برخی مسائل را یادآوری می‌کند. اعضای جامعه و خانواده‌ها مجموعه‌ای از

عباس عیدی: مهم‌ترین پارامتر و عامل تعیین کننده این است که انتخابات چقدر به معنای واقعی انتخابات نزدیک باشد، یعنی اینکه تنوع در نامزدها وجود داشته باشد و این گرایش‌های متنوع چقدر بتوانند انتظارات مردم را تامین کنند. هر چه تنوع بیشتر و عمیق‌تر باشد، مشارکت بالاتر می‌رود و این مهم‌ترین و تعیین کننده‌ترین عامل در میزان مشارکت است.

امان‌الله قزایی مقدم: ژوزف شومپیتر، اندیشمند اتریشی که در حوزه علوم سیاسی، اقتصاد و توسعه در قرن بیستم فعالیت داشته است، در کتاب توسعه اقتصادی خود دوازده اصل را پیرامون مسائل توسعه مطرح می‌کند که در بین این دوازده اصل، دو اصل مربوط به موضوع همین سوال است. شومپیتر براساس اصل‌های هشتم و یازدهم در نظریه خود گفته است، تا زمانی که آب و هوای اجتماعی مناسب نباشد، توسعه رخ نخواهد داد. این آب و هوای اجتماعی شامل خیلی موارد مانند وضع اقتصادی، تورم، معیشت و از این دسته می‌شود. وقتی که وضع اقتصادی خوب نباشد، ما در جامعه شاهد وجود رانت، رشوه، سوءاستفاده‌های بی حد و حصر، عدم رسیدگی به درخواست‌های مردم و غیره باشیم، وجود این مصادیق باعث می‌شود که از نظر علمی بگوییم آب و هوای اجتماعی در ایران متأسفانه مناسب نیست. در واقع اینطور می‌توان گفت که در سال‌های اخیر عوامل ناراضی‌کننده برای اینکه مشارکت اجتماعی پایین برود، افزایش یافته است و این عوامل جامعه را به سوی یأس و ناامیدی هدایت کرده است، به خصوص که براساس وضعیت اقتصادی، گرانی و تورم و چیزهایی که در جامعه

تحلیل شما درباره مشارکت در انتخابات پیش‌رو چیست؟ آیا شاهد اتفاقی چشم‌گیر در این حوزه خواهیم بود و نشانه‌هایی از افزایش و یا کاهش میزان میل جامعه به مشارکت را مشاهده می‌کنید؟

ناصر ایمانی: هیجانات سیاسی می‌تواند در افزایش مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری در هشتم تیرماه سال جاری تاثیر داشته باشد. ما تجربه این مورد را در سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۸۴ در انتخابات‌های دوره هفتم و نهم داشته‌ایم و شاهد آن بوده‌ایم البته باید مراقبت کنیم که این هیجانات سیاسی به نفع مشارکت باشد اما ممکن است در برخی جاها به نفع کشور نباشد. ممکن است در این هیجان‌ها فردی رئیس‌جمهور کشور شود که خیلی فرد کارآمدی نباشد اما با موج هیجان توانسته پیروز شود. صرف‌نظر از نظرسنجی‌هایی که وجود دارد و تا به امروز ارائه شده است با فضایی که در کشور می‌بینم، فکر می‌کنم و برداشتم این است که شاهد افزایش مشارکت در انتخابات پیش‌رو خواهیم بود و بالای ۵۰ درصد در انتخابات شرکت می‌کنند.

«دبوید رامین» جامعه‌شناس آمریکایی، جوانان خودمختار، خردگرا و دنباله‌رو شده‌اند. جوانان ما مرحله سنت‌خواهی را پشت سر گذاشته‌اند و امروز دیگر به حرف ما پیرمردها و سالمندان اعتمادی ندارند و اینطور نیست که به آنها بگوییم کاری را انجام دهیم و پیروی کنند. جوانان ایرانی عاقل و خردگرا شده‌اند، با اندیشه و فهم خودشان تصمیم می‌گیرند و دنباله‌رو هم‌سن‌وسال‌های خود هستند و این موضوع دیگر مربوط به روستا و شهر نیست. امروز جوانان روستایی هم با وجود فضای مجازی وارد این مرحله شده‌اند. منتها متأسفانه هنوز برخی نمی‌خواهند جوانان را درک کنند و در زمان گذشته به سر می‌برند. شاید من اشتباه کنم اما به نظر من با توجه به آنچه در جامعه می‌بینیم، آب و هوای اجتماعی نامساعد است و نمی‌توان در این آب و هوای نامساعد انتظار داشت که شاهد اتفاقی حیرت‌انگیز بوده و مشارکت به طرز چشم‌گیری افزایش پیدا کند.

عباس عیدی: میزان مشارکت همان چیزی است که کم و بیش اعلام شده و فعلاً اندکی بالای ۵۰ درصد است اما به معنای این نیست که حتماً این رقم خواهد بود. باید منتظر ماند و دید که تنوع نامزدها چطور است؟ می‌تواند به زیر ۳۵ درصد هم برسد، بعضاً هم می‌تواند تا ۶۰ درصد بالا برود. یعنی مردم در واقع به کالای انتخاباتی نگاه می‌کنند که جلویشان گذاشته می‌شود تا ببینند چیزی در آن وجود دارد که بروند و رای بدهند یا خیر؟ ولی سقف مشارکت در بهترین حالت بعید است بیشتر از ۶۰ درصد باشد و کمترین حالت هم حدود ۳۵ درصد خواهد بود.

امان‌الله قزایی مقدم: من سال‌هاست با جوانان در کلاس‌های دانشگاه ارتباط دارم و سعی می‌کنم حرفی که می‌زنم براساس منابع علمی باشد. به قول

منت افراد با علم و تجربه
را هم می‌کشیم

مسعود پزشکیان در یکی از اولین اظهارنظرهای پس از تأیید صلاحیت در انتخابات ریاست جمهوری در پاسخ به این سوال که در صورت پیروزی در انتخابات آیا از محمدجواد ظریف در کابینه خود استفاده می‌کند؟ گفت: «طبعاً آدم‌هایی که علم، تجربه و کارایی دارند، آدم‌منت‌شان را می‌کشد که ببینند سر کار نه اینکه افرادی ببینند که بگویند هر چه ما بگوییم باشد. ما اگر از افراد توانمند، عالم‌نخبه استفاده کنیم به اهداف و رسالت‌هایی که رهبری تعیین کرده‌اند، دست پیدا می‌کنیم و اگر جناحی و دسته‌ای عمل کنیم بعد از ۴۵ سال باز هم عقب‌گرد خواهیم کرد.» کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری خاطرنشان کرد: «ما اصولاً نباید فقر می‌داشتیم و باید در منطقه اول می‌شدیم اما علت اینکه به این افق نرسیدیم این است که کار را به دست افرادی دادیم که انگیزه، علم و مهارت برای رسیدن به اهداف ندارند.»

تا آخر می‌مانم

علیرضا زاکانی، پس از تأیید صلاحیت از سوی شورای نگهبان در حساب کاربری‌اش در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «در انتخابات گذشته افتخار حمایت از «مظهر شعارهای انقلاب» را داشتم و تمام حملات ناچاوئردانه را به جان خریدم. اما در انتخابات ۱۴۰۳ برای تداوم راه شهید رئیسی و تکمیل خدمات، تا آخر می‌مانم و رقابت می‌کنم.» وی در ادامه افزوده است: «به لطف خدا، یاری شهدا و با اتکا به «سوابق، کارنامه و برنامه‌های جامع»، به کسب آرای مردم عزیزمان امیدوارم.»

مجالى برای آزمون و خطا نیست

مصطفی پورمحمدی، پس از تأیید صلاحیت از سوی شورای نگهبان به عنوان نامزد چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری با انتشار مطلبی در حساب کاربری خود در شبکه ایکس نوشت: «شرایط کشور مجالى برای آزمون و خطا نمى‌گذارد؛ از سعدی علیه‌الرحمه بیاموزیم که فرمود «بکارهای گران‌مرد کار دیده فرست» او پس از این متن هشتک «دولت قرا» را اضافه کرده است که به نظر می‌رسد نامی است که او برای دولت خود برای تبلیغات انتخاباتی در نظر گرفته است.

برگزاری نشست خانه اندیشه‌ورزان
با محوریت «دولت چهاردهم»

نشست اول از سلسله نشست‌های «دولت چهاردهم» با موضوع «سیاست، حزب، مشارکت و سرمایه اجتماعی»، سه‌شنبه ۲۲ خرداد ۱۴۰۳، توسط خانه اندیشه‌ورزان برگزار می‌شود. در این رویداد با رهبری نشست کیومرث اشتریان، تقی آزادارمکی، بیژن عبدالکریمی، سیدجواد میری و احمد زیدآبادی به ایراد سخن خواهند پرداخت. زمان نشست اول «دولت چهاردهم» سه‌شنبه، ۲۲ خردادماه، ساعت ۹ تا ۱۲ است که در محل خانه اندیشه‌ورزان (<https://yek.link/khana>) به نشانی تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان ولیعصر (عج) و برادران مظفر، پلاک ۹۰۷ برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان برای حضور در نشست، می‌توانند از طریق آی‌دی @khana_ttt در تلگرام و به ثبت‌نام کنند.